

انقلاب اسلامی السر

تألیف: محمد تقی محمدی

سرشناسه : محمدی، محمدتقی، ۱۳۴۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : انقلاب اسلامی ایران / تألیف محمدتقی محمدی.
 مشخصات نشر : قم: ذکرى، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهرى : ۱۷۶ص.
 شابک : ۲۰۰۰۰ ریال ۴-۸-۹۱۸۶۸-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۷۳.
 موضوع : انقلاب
 موضوع : ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- علل
 رده بندى کنگره : ۱۳۸۹ الف ۸ / ۲۸ DSR1551
 رده بندى دیوبى : ۰۸۳/۹۵۵
 شماره کتابشناسى ملی : ۸۸۶۲۹۰۲



شناسنامه کتاب

نام کتاب: انقلاب اسلامی ایران
 تألیف: محمدتقی محمدی
 ناشر: ذکرى
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۹
 تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۲۵۰۰ تومان
 شابک: ۴-۸-۹۱۸۶۸-۶۰۰-۹۷۸

♦ حق چاپ محفوظ است ♦

فهرست مطالب:

مقدمه.....	۱۱
بخش اول: روش های نظریه پردازی و انقلاب.....	۱۷
فصل اول: تعریف انقلاب.....	۱۹
فرق انقلاب با کودتا، شورش و رفرم.....	۲۴
«رفرم».....	۲۵
رابطه انقلاب با خشونت.....	۲۶
فصل دوم: نظریه های انقلاب.....	۲۸
۱. نظریه مارکسی انقلاب.....	۲۹
۲. نظریه کارکرد گرا - ساختاری.....	۳۲
۳. نظریه عامه مردم (جامعه توده وار).....	۳۳
۴. نظریه افزایش انتظارات.....	۳۵
۵. نظریه سرکوبی غرایز.....	۳۷
۶. نظریه توسعه نامتوازن (هانتینگتون).....	۳۸
۷. نظریه «تدا اسکاچپول» و انقلاب.....	۳۹
فصل سوم: دیدگاه های مربوط به انقلاب اسلامی.....	۴۲
۱. فرضیه توطئه.....	۴۲

۲. فرضیه مدرنیزاسیون (Modernization Theory) ۴۴
۳. فرضیه اقتصاد ۴۵
۴. فرضیه ضعف شخصیتی شاه ۴۸
۵. فرضیه انقلاب در مسیر تحولات سیاسی و اجتماعی ۴۹
۶. فرضیه اسلام - عامل انقلاب ۵۱
- الگوی حکومت الهی در قرآن ۵۷
- الگوی حاکمیت اسلامی ۶۰
- اهداف نهضت اسلامی ۶۱

بخش دوم: پیشینه انقلاب ۶۳

فصل اول: نهضت‌های پیشین و نقش آنها در وقوع انقلاب اسلامی ۶۵

- نقش رهبری علمای دینی ۶۶
- مبارزه علیه استعمارگران ۶۷
- قیام حضرت امام حسین علیه السلام ۶۸
- روش‌های استعمار قدیم ۶۹
- استعمار نو و روش‌ها: ۷۴
- روش‌های استعمار نو: ۷۵
- استعمار فرانو: (زرسالاران اقتدار طلب) ۷۷
- ریشه‌ی نابسامانی‌ها ۷۹
- حکومت پادشاهی ۸۰
- برخی از ویژگی‌های حکومت پادشاهی ۸۱
- نهضت تنباکو ۸۲
- مردم به رهبری روحانیت به پا می‌خیزند ۸۳
- رهبری در حکومت ۸۴
- راه‌کار قرآن کریم ۸۶
- عزت‌مندی جامعه با رهبری انسان صالح ۸۷
- انقلاب مشروطه ۸۹
- عوامل تشدید کننده ۹۱
- برخی از خواسته‌های متحصنین در حرم عبدالعظیم حسنی علیه السلام: ۹۲
- برخی فرقی‌های انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی ۹۷

سلطنت استبدادی رضا خان.....	۹۷
اهداف انگلیس از روی کار آوردن رضا خان:.....	۹۸
اعتراض مردم مشهد به قانون منع حجاب به رهبری روحانیون.....	۹۹
نهضت ملی شدن نفت.....	۱۰۱
حکومت کم دوام دکتر مصدق.....	۱۰۲
سلطنت محمدرضا و قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲.....	۱۰۳
خلاصه.....	۱۱۲
فصل دوم: جامعه شناسی سیاسی ایران.....	۱۱۴
۱. گمارگران.....	۱۱۵
۲. زمین داران بزرگ:.....	۱۱۶
۳. بازاریان.....	۱۱۷
۴. روحانیت.....	۱۱۷
دخالت در سیاست.....	۱۱۸
فصل سوم: ویژگی‌های سیاسی ایران در دوره پهلوی.....	۱۲۲
نظام پادشاهی در ایران.....	۱۲۲
ویژگی‌های سیاسی ایران در عصر محمد رضا شاه.....	۱۲۳
۲) تمرکز هرم قدرت سیاسی در شاه.....	۱۲۷
۳) فساد مالی و اخلاقی.....	۱۲۹
۴) اسلام زدایی.....	۱۳۰
خلاصه.....	۱۳۱
فصل چهارم: سیر تحولات و شرایط اقتصادی از دهه ۴۰ تا ۵۷ و	
نقش آن در انقلاب اسلامی.....	۱۳۳
درآمدهای نفتی.....	۱۳۳
صنعتی کردن کشور و مشکلات.....	۱۳۴
مشکلات برنامه صنعتی کردن کشور.....	۱۳۵
خلاصه.....	۱۳۸
فصل پنجم: عناصر تحول فکری ایرانیان برای گرایش به وقوع	
انقلاب اسلامی.....	۱۳۹
۱. سکولاریزم.....	۱۳۹

۱۴۰.....	۲. ناسیونالیسم (ملی گرایی).....
۱۴۳.....	۳. جریان فکری مارکسیسم و حزب توده:.....
۱۴۴.....	۴. جریانهای فکری التقاطی.....
۱۴۷.....	۵. جریان فکری اسلام فقهاتی.....
۱۴۹.....	خلاصه.....
۱۵۰.....	فصل ششم: ویژگی‌های رهبری و روش‌های مبارزاتی امام علیه السلام
۱۵۴.....	اطمینان خاطر امام علیه السلام
۱۵۶.....	مبارزات امام.....
۱۵۷.....	خلاصه.....
۱۵۹.....	بخش سوم: جمهوری اسلامی با محوریت ولایت فقیه.....
۱۶۱.....	فصل اول: ادامه راه انبیاء علیهم السلام
	فصل دوم: انقلاب اسلامی در نظام بین المللی و استراتژی
۱۶۵.....	قدرت‌های بزرگ در برخورد با آن.....
۱۶۷.....	برخورد آمریکا با ایران در دههٔ اول.....
۱۶۸.....	جنگ روانی آمریکا بر علیه ایران.....
۱۶۸.....	ریشه‌های ناکامی آمریکا در قبال انقلاب اسلامی.....
۱۷۰.....	خلاصه.....
۱۷۱.....	فهرست منابع و مآخذ.....

مقدمه

انقلاب اسلامی سال ۵۷ هـ ش تداوم بخش نهضت‌هایی بود که در ایران توسط مردم به وقوع پیوسته است. پیش از انقلاب اسلامی، نهضت تنباکو به رهبری مرحوم میرزای شیرازی و حمایت مردم، سیلی محکمی بود که بر صورت استعمارگر فرتوت انگلیس نواخته شد و انقلاب مشروطیت که بی نتیجه ماند، تجربه‌ای شد تا با انقلاب اسلامی تیر خلاصی بر جبین اهریمن اصابت نموده و برای همیشه مردم از شر استعمارگران رهایی یابند. انقلاب اسلامی در واقع تکمیل کننده نهضت‌های پیشین است.

گروه‌هایی که به صحنه سیاسی پا نهاده و در سرنوشت کشور دخیلند، در جریان انقلاب اسلامی نیز به صحنه آمدند. کارگران و بازاریان از جمله گروه‌هایی که با یک اقدام به جا و مناسب در شرایط حساس به فرمان رهبری انقلاب دست به اعتصابات گسترده و تعطیلی بازار زدند. روحانیت و نیز دانشگاهیان تا آنجا که می‌توانستند به مردم آگاهی و توده‌ها را در صحنه مبارزه نگه می‌داشتند.

شاه با توجه به اینکه ساواک یعنی آن نیروی مرموز جهنمی را در اختیار داشت، در مقابل سیل خروشان و بنیان کن مردمی تاب مقاومت نیاورد. و ارتش که بازوی محکم و نیرومند رژیم بود جذب مردم شد. نیروهای حمایت کننده خارجی شاه بخصوص آمریکای جهانخوار تا آخرین دم از حکومت، پشتیبانی نمودند؛ ولی در مقابل خواست و اراده ملت، عقب نشینی و طعم تلخ شکست را چشیدند و مستشاران آمریکا پا به هزیمت نهادند.

با اینکه رژیم از دهه ۴۰ تا سال ۵۷ طی به اجراء گذاردن سه برنامه اقتصادی (سوم - چهارم و پنجم) بخصوص برنامه پنجم که پس از افزایش درآمد نفت در تیرماه سال ۵۲ برنامه ریزی او بدون محدودیت ارزی بود و تأکید رژیم بر تأمین نیازهای داخلی از خارج بود اما این برنامه‌ها مشکلاتی را به همراه داشت، یکی از آنها ضربه زدن به کشاورزی و طبعاً مهاجرت روستائیان به شهرها بود.

در ایران از لحاظ فکری، عوامل تحول فکری که هر کدام کم و بیش افرادی را به خود جذب کرده و مدتی به فعالیت مشغول بوده‌اند. یکی سکولاریزم (جدایی دین از سیاست) است و نیز مکتب ناسیونالیسم و بعد جریانهای التقاطی، نظیر نهضت آزادی و مجاهدین خلق که هر کدام با ایده خاصی مردم را با اندیشه‌های خود به سوی هدف مورد نظرشان رهنمون می‌شدند. در این بین اسلام فقهاتی که ریشه در تاریخ ۱۴۰۰ ساله اسلام دارد و ایران اسلامی سالیان متمادی با آن خو گرفته است نیز از عناصر تحول فکری مردم بوده است. مردم با آشنایی با این فکر و با طرح حکومتی حضرت امام (ره) مبنی بر تشکیل جمهوری اسلامی با محوریت «ولایت فقیه»

توانستند به جنبانان فکری دیگر دست‌نبرد و مردم را به آحاد مردم ایران

سرتاسر کشور بسیج نموده و انقلاب را پایه ریزی کند. عامل وحدت بخش نیروهای مختلف جهت سرنگونی رژیم مقوله‌ای دینی بود. عامل وحدت بخش در ایران مسئله «دین» است. ولی در مجموع سه عامل اساسی در پیروزی انقلاب اسلامی نقش کلیدی داشت.

۱. مکتب؛ ۲. رهبری؛ ۳ اتحاد مردم؛ بی گمان انقلاب از مساجد و تکایا آغاز شد یعنی در مقدس‌ترین مکانها و شعار مردم و رهبری، اسلام بود در روزهای محرم به ویژه تاسوعا و عاشورا تظاهرات مردم به اوج خود می‌رسید.

علی رغم گذشت چند دهه از عمر انقلاب اسلامی، این انقلاب همچنان منحصر به فرد و از جمله نوا در تاریخ تحولات بشری است.

چند ویژگی انقلاب اسلامی

۱. این انقلاب در شرایطی شکل گرفت و به پیروزی رسید که مردم بدون دست بردن به سلاح به عمر رژیم شاهنشاهی خاتمه داد. رژیمی که تا بن دندان مسلح و از حمایت آمریکا و شوروی برخوردار بود

۲. انقلاب بدون تکیه بر یکی از دو بر قدرت به وجود آمد. این در حالی است که معمولاً در پیروزی انقلابها یا به شوروی سابق و یا به غرب تکیه می‌کردند.

۳. سازمان‌های جاسوسی دنیا مانند سیا در آمریکا و موساد در اسرائیل و کاگاب در شوروی پیروزی انقلاب را پیش بینی نمی‌کردند. رئیس جمهور وقت آمریکا کارتر در سال ۵۶ ایران را جزیره ثبات برای آمریکا معرفی کرد.

۴. به دلیل جانبداری آمریکا از حکومت پهلوی و مسائلی که در انقلاب رخ داد اثر آن در آمریکا هم مشاهده شد و کارتر که از حامیان شاه بود برای بار دوم نتوانست به ریاست جمهوری برسد.

۵. این انقلاب با تکیه بر مردم به وجود آمد و فضای باز سیاسی کشور به گونه‌ای بود که عناصر ضد انقلاب تا مقام رئیس جمهوری هم پیش رفتند. و اولین رئیس جمهوری ایران از مخالفین و در صدد براندازی انقلاب بود.

۶. انقلاب عرف نظام بین الملل پس از جنگ جهانی دوم را در هم ریخت و دو ابر قدرتی که با هم دشمن آشتی ناپذیر داشتند در کنار هم قرار داد جهت تصمیم گیری مشترک بر ضد این پدیده (انقلاب)

۷. آثار این انقلاب بر نهضت‌های آزادی بخش مانند نهضت فلسطین که از ایران الگو برداری کرد و روح تازه‌ای در کالبد او دمیده شد و نیز در لبنان - افغانستان و کشورهای دیگر مشاهده می شود.^۱

شگفت‌انگیزترین نقطه شکوه و عظمت انقلاب اسلامی در رهبری آن بود. رهبری که توانست توده‌های خفته در خواب غفلت را بیدار سازد و از آنها مشت‌های پولادین سازد و کاری‌ترین ضربات را بر زورمداران مستبد داخلی و شیاطین استعمارگر خارجی فرود آورد. مردم را رهبر فرزانه و شاگردان علاقمند به او بیدار کردند و اگر این بیداری نبود، انقلاب به پیروزی نمی‌رسید.

و ما این نکته را در سال ۴۲ مشاهده می‌کنیم. در آن سال

۱. محمدی، موجهر، انقلاب اسلامی زمینه‌ها و پیامدها، ص ۱۵.

بدلیل آنکه مردم از آگاهی کامل برخوردار نبوده و آنگونه که در سال ۵۷ به میدان آمدند، وارد صحنه نشده بودند، نهضت پیشرفتی نکرد. و رهبری قیام به خارج از کشور تبعید شده بود. ولی پس از گذشت ۱۶ سال از آن واقعه و آگاهی یافتن مردم از اوضاع در سال ۵۶ یکپارچه تحت رهبری امام نسبت به رژیم عاصی شدند»^۱

انقلاب ایران از جهتی دیگر نیز بی‌نظیر بود. انقلابهای دنیا هر یک در جهت خاصی صورت گرفته‌اند، بعضی برای بدست آوردن آزادی، بعضی برای نیل به مقاصد اقتصادی و... ولی انقلاب ایران یک انقلاب فراگیر و همه‌جانبه بود مثلاً انقلاب کیسر ۱۷۸۹ فرانسه» در راستای بعد سیاسی و تأمین آزادی فردی صورت گرفت و «انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه» نیز بعد اقتصادی زندگی مردم را مدّ نظر داشت ... ولی انقلاب اسلامی ایران در صدد دگرگون ساختن همه ابعاد زندگی انسان اعم از فرهنگ، اخلاق، سیاست و اقتصاد و... برآمد»^۲

به هر ترتیب انقلاب ما به فرموده بنیان‌گذار جمهوری اسلامی «معجزه الهی» بود و اینک بعد از گذشت چند دهه از عمر پر برکت انقلاب اسلامی آثار و برکات انقلاب بیشتر بر مردم ظاهر گردیده است و آنچه به نظر ضروری می‌آید، حفظ و تداوم این عطیه الهی است و حفظ انقلاب جز با شناخت انقلاب اسلامی و ماهیت و علل و عوامل و زمینه‌ها و ریشه‌های پیدایش آن میسر نخواهد بود.^۳

۱. طاهری، حبیب‌الله، انقلاب و ریشه‌ها، ص ۲۴۶.

۲. میرمدرسی، سید موسی، متد تحلیل پدیده‌های سیاسی، ص ۱۶۶.

۳. وصیت‌نامه سیاسی، الهیف نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ سوم، ص ۷.

در کتاب حاضر کوشیده شده است با تبیین زمینه‌های اجتماعی، فکری و فرهنگی پیش از انقلاب علل و عوامل وقوع انقلاب مورد ارزیابی قرار گیرد. امید است مورد توجه قرار گیرد.